راپۆرتی (بیکەر - هاملْتۆن)
پێشێلکردنی مافی ٨٠٪ ی خەڵکی عێراق

تاڤگە عومەر رەشید*

گۆرینی ستراتیجیەتی ئەمریکا لە عێراق فاکتەری راسپاردنی (جێمس بیکەر)ی وەزیری پێشووی دەرەوەی ئەمریکا و (لی هاملْتۆن) ئەندامی کۆنگریسی ئەمریکی سەر بە (دیموکراتەکان) بوو کە راپۆرتێک لەسەر بارودۆخی ئەمرۆی عێراق ئامادە بکەن و پێشکەشی سەرۆکی ئەمریکی بکەن,و ناوبراوان بۆ نووسینی ئەم راپۆرتە بیروبۆچوونی نزیکەی (١٢٠ - ١٣٠) کەسیان وەرگرت و لە ٦ی تشرینی دووەم ئەم لیژنەیە کۆتایی بە راپۆرتی خۆی هێناو کۆنووسەکەی کە لە (٧٩) راسپاردە پێک هاتبوو بڵاوکردەوە.

هەر لەگەڵ بلاْبوونەوەی ئەم راپۆرتەو ئاشکرابوونی ناوەرۆکەکەی نیگەرانیەکی سەرتاسەری لەلای میللەتی کورد بەناییەتی دروست کرد، بەتاییەتیش ئەوەی پەیوەندی بەبەشداری کردنی دەوڵەتانی دراوسێی عێراقەوە هەیە بۆ دەستوەردان لە کاروباری ناوخۆیی ئەم ولاتەو هاوبەشی کردنیان لە چارەسەر کردنی کێشە ناوخۆییەکا ن و دواخستنی مادەی (١٤٠)ی دەستووری هەمیشەیی بۆ کاتێکی نادیار.

کاریگەری ناوەرۆکی ئەم راپۆرتە لەسەر گەلی کورد لە ناوەوەو دەرەوەی کوردستان وای کرد کە دەنگی نارەزایی لە هەموو لایەکەوە بەرز بێتەوە و هاوولاْتیان بە شێوازێك کە لەگەڵ بنەماکانی دیموکراسی و بە مەدەنی بوونی کۆمەڵگا بگونجێت و مافە سەرەتاییەکانی خۆی لە رەتکردنەوەی هەرجۆرە کارێکی نەویستراو بەکاربهێنێت ئەویش بە خۆپیشاندانی هێمنانەو کۆکردنەوەی ئیمزای نارەزایی و والاْکردنی دەرگای میدیاکان بۆ گوزارشت لە ویستی نووسەری کورد کە هاوکات بێت لەگەڵ رووداوە سیاسیەکان و سەردەمیەکان, تاوەکو لەم رێگەیەوە رای گشتی و کۆمەڵگەی نێو دەوڵەتی ئاگادار بکەنەوە و کار نەگاتە

ئەو رادەیەی کە ئەو دەستوورەی بە ویستی هاولاتیان چەسپا لە رێگەی دەنگدانەوە بە خواستی هەر کەسێك دەستکاری بکرێت.

هەرچەندە ئەم لیژنەیە بەدەرە لە سیاسەتی حکوومەتی وولایەتە یەکگرتووەکانی ئەمریکا بەوەی کە لیژنەکە راسپێردراوە بۆ ئەوەی راپۆرتێکی تێرو تەسەل لەسەر دانانی سیاسەتێك بۆ

کە ئەم راسپاردەیەش بەشێوەیەکی راستەوخۆ دەنگی هەموو ئەو عێراقیانە لە گۆڕ دەنێت کە نزیکەی ٨٠٪ ی هەموو میللەتی عێراق دەنگیان بەم پرۆسەیە داوە بە نۆبەرەی ئەو بەرنامەیە دادەنرێت کە ئەمریکا هەوڵ دەدات لە عێراقێکی دیموکراتی دا بنیاتی بنێت لە هەڵبژاردنی پارێزگاکاندا ئەم لیژنەیە دیسان پشت

هێزەکانی ئەمریکا بۆ ماوەی ٦ مانگی داهاتوو ... بە دەستووری نوێ ی عێراق کە لێرەدا دیسان راسپاردن و پێکهێنانی ئەم لیژنەیە لە چوارچێوەی ... سیلسی بەدی دەکرێت.

حکوومەتی ئەمریکا نەبوو بەڵکو لە لایەن کۆنگرێسەوە ... بە مادەی (١٤٠) ی دەستوری نوێش ،راپۆرتەکە درا کە ئەنجامەکەی دانانی ستراتیجیەتی نوێ و ... لەو تەنگژە سیاسیە کە تێ ی کەوتووە لە عێراق، ... چارەسەرانەی کە پێشنیار کراوە دوورە لە واقع و ... لەبەر ئەوەی لە لایەك دەوڵەتانی دراوسێ ی عێراق ... لایەنێك تاوەکو بەشێوەیەکی راستەوخۆ دەستێوەردان ... ناوخۆی عێراق وەربدات بە تایبەتیش ئێران و سوریا ... لەخۆیدا هەڵەیەکی گەورەیەو لەبەرئەوەی سیاسەتی ... ئەمریکا وا دەخوازێت کە دوای سەرکەوتنی ... داڕێژراوەکەی بۆ عێراق بەوەی کە عێراقێکی دیموکراسی بنیات ... پاشان بە پرۆگرامێکی تر رێگە لەو پێشڤەچوونە ... ئەتۆمیانەی ئێران بگرێت و هەرچەندە (ئێران ... پەرەپێدان بە بەرنامە ئەتۆمیەکەی خۆی)، لێرەدا ... نێوان ئەم سیاسەتە و چارەسەرە سەیرو سەمەرەکانی ... (بیکەر - هاملتۆن) دەردەکەوێت (واتە ئێران لە ... چارەسەرو بەشداربوبێت لە دۆزینەوەی رێگە ... ئەمریکی و لە هەمان کاتیشدا ئەمریکا لێرە ... سەپاندنی سزاکانی بەسەر ئێراندا بەپێنێت کە ... دوورە لە بواری جێبەجکردنەوە و باسکردنی رۆڵی ... پاڵپشتێك بۆ یاخی بووان و میلیشیاکان کە هەر ... دووهێڵی تەریب دا دەرۆن، و هەمان سیاسەتیش ... ئەمریکایە لە وولاتی سوریا.

چاوخشاندنەوە بە دەستووری عێراقی ... یەکگرتووەکانەوە بەو پێیەی کە شارەزاییەکی ... زەمینە خۆشکردنێك بۆ سەرکەوتنی پرۆسەی ئاشتەوایی ...

... بەرهەمی زیاتر ئێستا دەبێ مافی زیاتر بێ. دواتر رۆژ بەرۆژ بیری مرۆڤ پێشکەوت وای کرد بۆچونیان ... بگۆردرێت، بۆیە لە (فیلادلفیا) کۆنگرەیەك بەسترا لە ویلایەتێکی ئەمریکی کە ئەو کاتە (٩) ویلایەت بوو. ئەمانە پشتیان بەست بە (یاسای

کاروباری مافی مرۆڤ